

V TOMTO ČÍSLE

1. Editorial
2. Novinky z mezinárodních mechanismů na ochranu lidských práv
  - Protokol č. 16 k Evropské úmluvě o lidských právech
  - Opční protokol k Mezinárodnímu paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech
3. Téma
4. Významné osobnosti na poli lidských práv – Josef Gruber
5. Judikatura
6. Další nové zajímavé publikace z oblasti lidských práv

KONTAKT

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta,
Výzkumné centrum pro lidská práva
nám. Curieových 7
116 40 Praha 1

e-mail: vcplp@centrum.cz
www: <http://www.vcplp.cz>

1. Editorial

Vážení čtenáři,

Setkáváme se znovu po letních prázdninách, které členové a spolupracovníci Výzkumného centra pro lidská práva strávili jak zaslouženým odpočinkem, tak zčásti i čtením a psaním.

Kromě toho na mezinárodní úrovni vývoj v oblasti lidských práv nezná prázdniny, a proto se v tomto čísle Bulletinu objeví informace o důležitých a zajímavých zprávách (jako stanovisko Výboru pro lidská práva týkající se České republiky) a o nových projektech mezinárodních orgánů ochrany lidských práv (návrh Protokolu č. 16 k EÚLP), jakož i judikatuře lidskoprávních soudů.

Podzim bude jako obvykle obdobím, kdy kulminuje vědecká a publikační činnost Centra. Hned ve středu 11. 9. 2013 se koná další seminář UNCE na téma Mezinárodněprávní aspekty ochrany lidských práv (sborovna PF UK, č. 117/I. p., od 14:30 hodin).

Do konce roku 2013 se uskuteční ještě jeden seminář UNCE zaměřený na antidiskriminační právo. Plánovaná konference věnovaná otázkám azylového a migračního práva se z organizačních důvodů přesouvá ze září na listopad 2013.

Průběžně pokračuje publikační činnost členů Centra. Na jaře vyšly Studie z lidských práv č. 1 a 2, v současné době jsou připravena do tisku další dvě čísla, která vyjdou v průběhu září a října. Do konce roku by mělo vyjít ještě jedno číslo (SLP č. 5), jehož obsah bude výstupem ze zářijového semináře.

Na závěr bych rád popřál všem zájemcům o činnost VCLP zajímavé čtení. Bulletin je otevřen pro příspěvky nejen od členů Centra, ale i od dalších zájemců. Uvítáme více nových námětů a příspěvků z oblasti lidských práv.

Prof. JUDr. Pavel Šturma, DrSc.

koordinátor Centra

---

2. Novinky z mezinárodních mechanismů na ochranu lidských práv

Protokol č. 16 k Evropské úmluvě o lidských právech umožní národní soudům žádat Evropský soud pro lidská práva o posudky

Dne 28. 6. 2013 Parlamentní shromáždění Rady Evropy přijalo stanovisko č. 285 (2013), ve kterém doporučilo přijetí návrhu protokolu č. 16. Protokol bude přijat Výborem ministrů na začátku podzimu.

Návrh na rozšíření jurisdikce Evropského soudu pro lidská práva se poprvé objevil ve zprávě Skupiny moudrých vytvořené podle Akčního programu přijatého na 3. Summitu hlav států a vlád členských států Rady Evropy (Varšava, 2005). Konference na vysoké úrovni o budoucnosti Soudu (Izmir, duben 2011) ve své závěrečné deklaraci vyzvala Výbor ministrů zvážit zavedení procedury umožňující nejvyšším vnitrostátním soudům vyžádat si od ESLP posudky týkající se výkladu a aplikace Úmluvy, které by tak byly dalším prostředkem pomáhajícím smluvním státům předejít budoucím porušením.

Tato otázka byla pak podrobněji diskutována na další konferenci v Brightonu (duben 2012). Závěrečná deklarace této konference konstatovala, že interakce mezi Soudem a národními orgány by mohla být posílena zařazením do Úmluvy nové pravomoci pro Soud, kterou by smluvní strany mohly fakultativně přijmout.

Protokol je poměrně stručný, obsahuje preambuli a 11 článků, z nichž ovšem polovinu tvoří standardní smluvní klauzule používané u úmluv Rady Evropy. Klíčové je ustanovení čl. 1, podle kterého nejvyšší soudy smluvní strany, specifikované podle čl. 10, mohou požádat Soud o posudek k zásadním otázkám týkajícím se výkladu a aplikace práv a svobod definovaných v Úmluvě a protokolech k ní.

Podle důvodové zprávy k návrhu protokolu se nepoužil výraz nejvyšší (the highest) soud, ale nejvyšší soudy, čím se myslí, aby kromě nejvyššího či ústavního soudu byly zahrnuty případně i další soudy, které mohou v určité oblasti případů

rozhodovat jako vrcholné soudní instituce. V čl. 10 se pak počítá s tím, že každá smluvní strana musí při podpisu nebo ratifikaci protokolu učinit prohlášení, ve kterém uvede, které soudy či tribunály určuje pro tento účel. V podmínkách ČR by nejspíše přicházely v úvahu Ústavní soud, Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud.

V čl. 1 odst. 2 se stanoví, že dožadující soud může žádat posudek pouze v souvislosti s probíhajícím případem. Tento soud musí dát odůvodnění své žádosti a poskytnout příslušné právní a skutkové podklady probíhajícího případu.

Analogicky k předání věci Velkému senátu ESLP i o žádosti o posudek rozhodne panel pěti soudců, který v případě odmítnutí musí dát zdůvodnění. Pokud bude žádost přijata, Velký senát vydá posudek. Panel i Velký senát v těchto případech musí zahrnout ex officio soudce zvoleného za smluvní stranu, k níž přísluší dožadující soud.

Tato smluvní strana a Komisař Rady Evropy pro lidská práva mají právo předložit písemná vyjádření a účastnit se jednání. Předseda ESLP také může v zájmu řádného výkonu spravedlnosti vyzvat jakoukoli jinou smluvní stranu nebo osobu k podání písemného vyjádření nebo k účasti na jednání.

Podle čl. 4 posudek musí obsahovat odůvodnění. Pokud posudek nebo jeho část nepředstavuje jednomyslný názor soudců, kterýkoli soudce bude oprávněn podat odlišné stanovisko. Posudky musí být sděleny dožadujícímu soudu a smluvní straně, o jejíž soud se jedná. Posudky budou také publikovány.

V souladu s čl. 5 posudky nebudou závazné. Mají představovat pouze součást dialogu mezi ESLP a národními soudy. Proto bude na dožadujícím soudu, aby rozhodl o účincích posudku ve vnitrostátním řízení. Posudek tudíž nijak nebrání straně případu, aby posléze využila práva individuální stížnosti k ESLP.

Pokud ovšem bude stížnost podána po řízení, ve kterém byl posudek Soudu skutečně respektován, očekává se, že v částech týkajících se otázek řešených v posudku by byla stížnost prohlášena za nepřijatelnou. Posudky podle tohoto protokolu by neměly mít přímý účinek na pozdější stížnosti. Budou však tvořit spolu s rozsudky a rozhodnutími součástí judikatury ESLP. To znamená, že výklad Úmluvy a protokolů obsažený v posudcích bude mít obdobný účinek jako výklad Úmluvy provedený Soudem v rozsudcích.

Lze jen uvítat, že Protokolem č. 16 se v systému Evropské úmluvy posílí role posudků (dosud marginální, např. oproti Americké úmluvě o lidských právech) a zavede dialog mezi Evropským soudem a národními soudy, který spolu s dalšími reformními kroky snad mohl snížit počet individuálních stížností.

Pavel Šturma

Opční protokol k Mezinárodnímu paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech vstoupil v platnost

V českém kontextu proběhlo bez povšimnutí nejen v širší veřejnosti, ale i mezi odborníky, že od 5. 5. 2013 vstoupil v platnost Opční protokol k Mezinárodnímu paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech (1966).

Opční protokol, přijatý ve Valném shromáždění OSN 10. 12. 2008, významným způsobem rozšiřuje kompetenci Výboru pro hospodářská, sociální a kulturní práva. Činí tak zavedením tří nových kontrolních procedur. Nejdůležitější z nich a svým způsobem obligatorní pro státy, které ratifikují Opční protokol, je procedura individuálních stížností či přesněji sdělení (communications).

Podle Opčního protokolu mohou být taková sdělení předložena jednotlivci nebo skupinou jednotlivců, kteří se nacházejí pod jurisdikcí státu, smluvní strany, nebo jejich jménem, jež namítají, že jsou obětí porušení tímto státem některého z hospodářských, sociálních a kulturních práv stanovených v Paktu. Když je sdělení předkládáno jménem jednotlivců nebo skupin, musí to být s jejich souhlasem, ledaže předkladatel může zdůvodnit, proč jedná jejich jménem bez takového souhlasu.

Protokol upravuje podmínky přijatelnosti oznámení (čl. 3), a to podobně, jako je tomu v Opčním protokolu k Paktu o občanských a politických právech. Jde především o pravidlo požadující vyčerpání všech dostupných vnitrostátních opravných prostředků, ledaže by se jejich aplikace nerozumně protahovala.

Dalšími důvody pro rozhodnutí o nepřijatelnosti je, že (a) sdělení nebylo podáno do jednoho roku po vyčerpání vnitrostátních opravných prostředků, ledaže stěžovatel může prokázat, že ho nemohl podat v této lhůtě, (b) skutečnosti, které jsou předmětem sdělení, nastaly před vstupem Opčního

protokolu v platnost pro dotčený stát, pokud nejde o skutečnosti pokračující po tomto datu, (c) stejná věc byla již zkoumána Výborem (res iudicata), nebo je projednávána podle jiné mezinárodní procedury pro vyšetřování nebo řešení sporů (lis pendens), (d) sdělení je neslučitelné s ustanoveními Paktu, (e) je zjevně neopodstatněné, (f) představuje zneužití práva na stížnost, nebo (g) je anonymní nebo není podáno písemně.

Kromě toho může Výbor odmítnout posuzovat sdělení, ze kterého nevyplývá, že předkladatel utrpěl zjevnou nevýhodu (a clear disadvantage), ledaže se Výbor domnívá, že sdělení vyvolává závažnou otázku obecného významu (čl. 4).

Další novinkou u tohoto typu řízení je možnost, aby Výbor předal dotčenému státu, smluvní straně, sdělení spolu s žádostí o přijetí předběžných opatření, která mohou zabránit možné nenapravitelné škodě pro oběti údajných porušení (čl. 5). Stížnosti, které nebyly nepřijatelné, Výbor postoupí důvěrně dotčenému státu.

Ten pak musí ve lhůtě šesti měsíců předložit Výboru písemná vysvětlení nebo prohlášení objasňující danou záležitost a případnou nápravu, která byla státem poskytnuta (čl. 6). Výbor také nabízí své dobré služby příslušným stranám, a to s cílem dosažení smírného urovnání věci na základě respektování závazků stanovených v Paktu (čl. 7).

Zatímco Opční protokol k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech byl přijat již v r. 1966, v případě hospodářských a sociálních práv se zavádí možnost individuálních stížností teprve nyní.

Tím se také překonává dlouho ustálený názor, považující sociální práva za jakási práva druhé kategorie, která nejsou judikovatelná na národní či mezinárodní úrovni.

Opční protokol ratifikovalo zatím 10 států, dalších 32 států protokol podepsalo, ale dosud neratifikovalo. Česká republika mezi nimi bohužel zatím není. Lze jen doufat, že se i u nás povede odborná diskuse, která by přinesla argumenty pro příští vládu, aby také ČR přistoupila k Opčnímu protokolu.

Pavel Šturma

---

3. Téma

Výbor pro lidská práva projednal zprávu ČR o plnění Mezinárodního paktu o občanských a politických právech

Ve dnech 16. - 17. 7. 2013 Výbor pro lidská práva, zřízený na základě MPOPP (1966), na základě čl. 40 Paktu projednával 3. periodickou zprávu České republiky.

Na zasedání, které se konalo v Palais Wilson, sídle Vysokého komisaře OSN pro lidská práva v Ženevě, zprávu obhajovala česká delegace, kterou vedla Mgr. Andrea Baršová, ředitelka odboru lidských práv a ochrany menšin při Úřadu vlády ČR.

Členy delegace byli pracovníci Rady vlády pro lidská práva, ministerstva práce a sociálních věcí, ministerstva spravedlnosti, ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, ministerstva vnitra a ministerstva zdravotnictví.

Před Výborem pro lidská práva, tvořeným 18 nezávislými experty, jemuž předsedal Sir Nigel Rodley (z UK), nejprve dne 16. 7. přednesla vedoucí české delegace úvodní projev k písemné zprávě, kterou měl Výbor k dispozici.

Poté následovaly velmi podrobné, zasvěcené otázky od členů Výboru. Úvodní vystoupení i odpovědi na často složité otázky prokázaly velmi dobrou připravenost české delegace.

Přesto Výbor konstatoval řadu problémů, které vtělil do závěrečných poznámek a doporučení, které přijal na svém zasedání dne 24. 7. 2013.

Nejprve Výbor ocenil některé pozitivní kroky, ke kterým od poslední zprávy ČR došlo. Mezi nimi zmínil přijetí zákona o rovném zacházení (antidiskriminační zákon) v r. 2009 a přidělení role národní instituce českému ombudsmanovi; přijetí nového občanského zákoníku, který s účinností od r. 2014 ruší úplné zbavení právní způsobilosti; přijetí Národního akčního programu pro prevenci domácího násilí (2011-2014); zřízení policejních antikonfliktních týmů a jednotky pro boj proti organizovaným extrémistickým trestným činům a zřízení Agentury pro sociální začleňování (2008). Výbor též ocenil ratifikaci Římského statutu Mezinárodního trestního soudu a Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením (v r. 2009).

Větší prostor věnoval Výbor připomínce a doporučením. Výbor konstatoval, že dosud v ČR neexistuje národní instituce s širokou kompetencí

v oblasti lidských práv zřízená v souladu s Pařížskými principy (res. VS OSN 48/134).

Doporučil, aby ČR buď poskytla Veřejnému ochránci práv mandát k úplnější ochraně lidských práv, nebo aby vytvořila národní lidskoprávní instituci s širokým mandátem v oblasti lidských práv a vybavila jí odpovídajícími finančními a lidskými zdroji.

Výbor dále konstatoval, že ženy nadále zůstávají nedostatečně zastoupené v rozhodovacích pozicích ve veřejném sektoru, zejm. na ministerstvech, parlamentu, krajských radách a mezi hejtmany. Doporučil přijetí konkrétních opatření, v případě potřeby včetně dočasných speciálních opatření, ke zvýšení zastoupení žen v rozhodovacích pozicích ve veřejném sektoru.

I přes úsilí státu v boji proti extremismu Výbor vyjádřil znepokojení nad protiromským klimatem ve společnosti. Doporučil znásobit úsilí státu, mimo jiné tím, že stanoví jasné cíle a prostředky na kampaň proti rasismu, k podpoře lidských a práv a toleranci; aktivně se zapojí do posilování úcty k romské kultuře a historii, včetně symbolických aktů (Romský koncentrační tábor v Letech); zvýší úsilí při přípravě soudců, státních zástupců a policistů k odhalování rasově motivovaných trestných činů; přijme nezbytné kroky k prevenci, vyšetřování a stíhání rasistických útoků.

Stát by měl vytvořit konsolidovanou strategii s odpovídajícími rozpočtovými prostředky k podpoře přístupu Romů k příležitostem a službám na regionální a obecní úrovni, včetně případných dočasných opatření zaměřených zejména na dostupnost sociálního bydlení a zaměstnání.

Výbor dále zopakoval své připomínky týkající se umístování romských žáků do škol pro děti s lehkým mentálním postižením nebo do praktických základních škol. Doporučil přijetí okamžitých kroků k odstranění segregace romských dětí ve vzdělávacím systému.

Výbor uvítal přijetí zákona o zvláštních službách zdravotní péče, který stanovil požadavek svobodného, předem vyjádřeného a informovaného souhlasu ve vztahu ke sterilizacím, ale doporučil ČR, aby zvážila vytvoření odškodňovacího mechanismu pro oběti nucených sterilizací v minulosti, jejichž nároky jsou již promlčené, zajistila bezplatnou právní pomoc pro tyto oběti, zahájila trestní stíhání proti možným pachatelům nucené sterilizace, a sledovala provádění zákona o zvláštních službách zdravotní péče s ohledem na zajištění plného a informovaného souhlasu.

Přes pozornost, kterou v médiích vyvolala zejména doporučení Výboru k romské problematice, by bylo chybou přehlédnout další problémy, na které závěry Výboru upozorňují. I když vzal na vědomí návrh nového volebního kodexu z května 2013, Výbor vyjádřil znepokojení nad tendencí českých soudů nadměrně omezovat právní způsobilost občanů se zdravotním postižením, zejm. psychickými, intelektuálními a psychosociálními poruchami, navzdory jejich faktické způsobilosti zapojit se do činností, jako jsou volby.

Doporučil, aby stát zajistil, že nebude diskriminovat osoby s tímto postižením tím, že jim odebírá právo volit z důvodů, jež jsou nepřiměřené či nemají rozumný a objektivní vztah k jejich schopnosti hlasovat.

Výbor je také znepokojený, že osoby se zbavenou nebo omezenou právní způsobilostí mohou být umístěny v zařízeních sociální péče na základě rozhodnutí jejich opatrovníků nebo právních zástupců bez toho, že by existoval právní požadavek na zdůvodnění jejich umístění nebo posouzení méně omezujících alternativ.

Výbor proto státu doporučil přezkoumat politiku omezování právní způsobilosti a stanovit nutnost a přiměřenost jakéhokoli opatření na individuálním základě s efektivními procesními zárukami.

Ty mají v každém případě zajistit, aby všechny osoby s omezenou právní způsobilostí měly rychlý přístup k efektivnímu soudnímu přezkumu rozhodnutí a bezplatné a účinné právní zastoupení ve všech řízeních týkajících se jejich právní způsobilosti. Stát také zajistí účinný a nezávislý systém dohledu nad psychiatrickými a sociálními zařízeními a to, aby zneužití byla vyšetřena a stíhána a obětem a jejich rodinám bylo poskytnuto odškodnění.

Výbor se dále opakovaně vyjádřil ke klecovým či síťovým lůžkům a jiným omezovacím opatřením v psychiatrických a dalších zařízeních. Dále se zabýval domácím násilím a genderově založeným násilím.

Značnou pozornost také věnoval problematice boje proti obchodování s lidmi. Výbor se také znovu vrátil k administrativní detenci cizinců, včetně žadatelů o azyl. Doporučil, aby stát zkrátil maximální zákonnou dobu detence pro nezletilé cizince čekající na deportaci, aby zajistil, že detence cizinců je vždy odůvodněná jako rozumná, nezbytná a přiměřená ve světle jejich individuálních okolností, byla využívána na nejkratší vhodnou dobu a po zvážení existujících alternativ, aby držení žadatelů o azyl v přijímacích

střediscích bylo požíváno jako krajní možnost na nejkratší vhodnou dobu, a aby zajistil, že fyzické podmínky ve všech imigračních detenčních a přijímacích zařízeních jsou v souladu s mezinárodními standardy.

Kromě toho se Výbor zabýval také vězeňstvím a doporučil nadále zlepšovat podmínky ve věznicích. Výbor se dále vyjádřil k ochraně dětí před zneužíváním a doporučil také alternativy k tělesným trestům. Výbor také vyjádřil znepokojení nad tím, že trestný čin pomluvy je v ČR stále trestán odnětím svobody.

Doporučil, aby stát garantoval svobodu projevu a svobodu tisku. ČR by měla zvážit dekriminalizaci pomluvy a v každém případě omezit použití trestního práva na nejzávažnější případy s tím, že odnětí svobody není v těchto případech nikdy odpovídajícím trestem.

Jak je zřejmé, ze závěrů Výboru pro lidská práva vyplývají mnohé úkoly. Některé jsou nepochybně dlouhodobé povahy a vyžadují finanční prostředky, které nemusí být v současné době k dispozici.

V jiných případech jde o změnu zákonů a praxe, což je možné začít plnit bez zbytečných odkladů.

Lze jen doufat, že současná a příští vláda zaujme k naplňování lidských práv vstřícnější postoj.

Pavel Šturma

---

4. Významné osobnosti na poli lidských práv

Josef Gruber, přední představitel české školy sociální politiky

Život a dílo

Téměř před 148 léty se dne 3. 11. 1865 v Luži ve východních Čechách narodil Josef Gruber, významný vědec, který položil v Českých zemích již před I. sv. válkou základy soustavného vědeckého zkoumání sociální politiky. Ač byl prof. Gruber významným národohospodářem, nebo možná právě proto, byly jeho život a dílo prodchnuty názorem, že „hospodářství není samo o sobě účelem, nýbrž jen prostředkem k dosažení co nejvyššího fyzického, duševního a mravního rozvoje nejen individuů, nýbrž i národa a lidstva“.

Prof. Gruber tuto ideu tzv. hospodářské demokracie, která doplní demokracii politickou, vštěpoval nejen svým studentům během své dráhy akademické, ale tyto názory razil též v rámci své záslužné činnosti v Pražské obchodní komoře a během tajemnictví v Národohospodářském ústavě.

Nejprve však několik slov k životu nadaného syna kožešnického mistra. J. Gruber již od mala projevoval nevšední nadání, které mu umožnilo po obecní škole a dvou třídách měšťanky absolvovat gymnázium v Litomyšli a posléze pokračovat v úspěšném studiu též na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Po ukončení studia s vyznamenáním byl J. Gruber přijat na pražské policejní ředitelství, kde vykonával konceptní praxi nejprve pro prezidium a později pro věci tiskové.

Naštěstí poměrně záhy přešel J. Gruber do pražské obchodní a živnostenské komory, prostředí, které doslova předurčilo další směr Gruberova teoretického a literárního směřování. Nutno poznamenat, že obchodní komora byla v té době na vrcholu své slávy, měřeno rozsahem jejích pracovních aktivit.

Nové pracovní místo poskytlo J. Gruberovi unikátní možnost být během téměř každodenních porad a schůzí intenzivně konfrontován s hospodářskou politikou kapitálově silné německé menšiny.¹

Doslova před očima mu tak v kontrastu vykryštalizovaly nedostatky či spíše zaostalost českého živnostenského, průmyslového a obchodního podnikání.

Na přelomu století v 35 letech se J. Gruber pomalu počal připravovat na přechod do akademického prostředí. V roce 1901 se J. Gruber na vyzvání svého učitele a staršího přítele A. Bráfa habilitoval s prací „Finanční principy moderních prostředků dopravních“ pro obor národní hospodářství na české univerzitě.

O necelých šest let později byl na české technice v Praze jmenován řádným profesorem věd právních a státních, odkud pak po dvou letech přešel zpět na českou univerzitu. V letech 1912-13 byl zde ustaven děkanem právnické fakulty.

Vedle své učitelské dráhy, zastával prof. Gruber celou řadu významných veřejných funkcí. V první řadě je nutno zmínit generální sekretářství Národohospodářského ústavu při České Akademii a editorskou práci na celých 30 ročnících Obzoru národohospodářského.

Výjimečnost osoby prof. Grubera, tentokrát po stránce manažerské, byla zdůrazněna zvláštní hrou osudu, kdy se v nelehké době stal nejen prvním předsedou nově založeného Sociálního ústavu ČSR, ale též ministrem práce a sociálních věcí.

Z této pozice jako odborník, dobrý organizátor a politik² se podílel na budování systému sociální ochrany obyvatelstva skutečně napříč celými dnes traktovanými obory práva pracovního a práva sociálního zabezpečení.

J. Gruber předložil parlamentu zákon o tzv. gentském systému, připravil vládní osnovu zákona o závodních výborech, návrh osnovy zákona o nemocenském pojištění státních zaměstnanců, návrh osnovy o úpravě sociálních poměrů žurnalistů z povolání, participoval na organizaci vysoké školy žurnalistické a ustavil komisi pro vypracování vládní osnovy sociálního pojištění.

V neposlední řadě se za Gruberova ministrování zaváděl do praxe zákon o osmihodinové pracovní době a pan ministr se zasloužil o důsledné uplatňování této nové ochranné legislativy zintenzivněním spolupráce s kontrolními orgány.

V případech prof. Grubera je ovšem nejvíce nutno přes všechny jeho odborné kvality a činorodost vyzdvihnout především jeho lidskost a soucit.

I když časem dosáhnul význačných funkcí a stal se slavným, nepřestal být nikdy vlastencem a člověkem. Snažil se neustále myslet na prospěch celku. To lze dokladovat nejen na péči o stav úřednický, ale též u živnostníků a dělnictva.

¹ Živanský, B.: Vzpomínka na působení dr. Jos. Grubera v obchodní a živnostenské komoře pražské in Sociální ústav ČSR: Prof. Dr. Josef Gruber, sv. 19, Praha 1925 Sociální ústav Československé republiky, str. 16.

² Jak vzpomíná jeho podřízený Dr. E. Štern, měl prof. Gruber ve vládě přezdívku červený ministr. Sociální ústav ČSR: Prof. Dr. Josef Gruber, sv. 19, Praha 1925 Sociální ústav Československé republiky, str. 14.

U drobných živnostníků se J. Gruber jako ministr aktivně zasazoval o zlepšení odborné přípravy ve výuce učňů i samotných řemeslníků.

Pokud jde o problematiku dělnictva, zabýval se jí komplexně v rámci otázky sociální.

Tento vědec a politik, který sám sebe označoval za liberála, přednášel věcně a objektivně o socialismu nejen na akademické půdě. Svou trvalou podporu o povznesení dělnictva byl jedním z těch, kteří vybudovali v prvorepublikovém Československu robustní systém sociální ochrany obyvatelstva a značně tak přispěli k upevnění a dalšímu rozvinutí jeho demokratického vývoje.

Klíčová role J. Grubera bohužel ještě více vynikla, jak se ukázalo po jeho překvapivé smrti v roce 1925. S Gruberovým náhlým odchodem skončily příliš brzy hlubší prvorepublikové pokusy o vědecké traktování a další zkoumání oblasti dělnického práva (matérie dnes analyzované hlouběji především v rámci oborů pracovního práva a práva sociálního zabezpečení).

K renesanci zájmu vědecké obce o systém sociální ochrany dělnictva, resp. obyvatelstva sice došlo opět záhy po skončení II. světové války, to však již bylo za podstatně jiných hospodářských, společenských a politických podmínek.

Nepřekvapí, že po roce 1948 dochází k zapomnění odkazu prof. Grubera. To je ostatně hlavním důvodem, proč dodnes čekáme na analýzu obsáhlého Gruberova díla věnovaného problematice sociální politiky.

Martin Štefko

5. Judikatura

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Animal Defenders International v. Velká Británie

Dne 22. dubna 2013 vynesl velký senát Evropského soudu pro lidská práva významný rozsudek týkající se svobody projevu. Ve věci Animal Defenders International v. Velká Británie (Animal Defenders International v. the United Kingdom, stížnost č. 48876/08) Soud rozhodl, že zákaz vysílání placené reklamy sledující politické cíle je „omezením nezbytným v demokratické

společnosti“ a jako takový neporušuje čl. 10 Evropské úmluvy o lidských právech (dále jen „Úmluva“)³.

Rozsudek byl přijat nejtěsnější možnou většinou devíti hlasů proti osmi a vyvolal řadu poměrně bouřlivých reakcí, zejména z důvodu jeho odklonu od předchozí judikatury Soudu (zejména rozsudky VgT v. Švýcarsko z let 2001 a 2009).

Základní fakta případu

Stěžovatelkou byla britská nevládní organizace Animal Defenders International (ADI), která se – jak už její název naznačuje –, zabývá ochranou zvířat proti týrání. Stejně jako jiné nevládní organizace působící v této oblasti usiluje ADI o prosazení svých cílů především prostřednictvím ovlivňování veřejného mínění.

Touto cestou se vydala i v kampani nazvané My Mate's a Primate zaměřené proti využívání primátů pro zábavní účely a jejich držení v klecích. V půlminutovém reklamním spotu (dostupném na www.youtube.com) ukazuje čtyřleté dítě a šimpanze v kleci v totožné pozici s upozorněním na jejich podobnou mentální a emoční vyspělost.

Zdroj: www.youtube.com, My Mate's a Primate commercial

³ Připomeňme, že článek 10 Úmluvy zakotvuje svobodu projevu, jejíž výkon však „může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, ochrany pořádku a předcházení zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.“

Vzhledem k tomu, že zamýšlela vysílat spot v televizi, předložila jej ADI v dubnu 2005 ke schválení britskému Centru pro kontrolu reklamy v rozhlasovém a televizním vysílání (Broadcast Advertising Clearance Centre, BACC), které však jeho vysílání zakázalo. Důvodem však nebyl samotný obsah spotu, ale politický charakter cílů ADI, které jsou v případě reklamy zakázány ustanovením 321(2) britského zákona o komunikacích z roku 2003 (Communications Act 2003).

Řízení před vnitrostátními soudy

V říjnu 2005 se ADI obrátila na Vysoký soudní dvůr (High Court of Justice) a ve zvláštním řízení dle čl. 4 britského zákona o lidských právech z roku 1998 (Human Rights Act 1998) požadovala, aby byl zákaz politické reklamy v rádiu a televizi prohlášen za nekompatibilní s čl. 10 Úmluvy.

Podstatou řízení byla otázka, zda daný zákaz vyhoví kritériu „nezbytnosti v demokratické společnosti“.

V prosinci 2006 dal Vysoký soudní dvůr na tuto otázku kladnou odpověď: zákaz dle jeho názoru podmínku nezbytnosti naplňuje, neboť brání ovládnutí hromadných sdělovacích prostředků bohatými skupinami prosazujícími partikulární politické cíle. O odvolání podaném ADI rozhodovala v té době ještě Sněmovna lordů, která jej v březnu 2008 jednomyslně zamítla, když konstatovala, že zákaz sice omezuje možnost vyjádření politických názorů, toto omezení je však nezbytné pro zachování demokratické soutěže.

Dle odůvodnění rozhodnutí směřuje tento zákaz k ochraně práv jiných, konkrétně práva na ochranu proti potenciálně zavádějící či jednostranné politické reklamě. V září 2008 podala ADI proti Velké Británii stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva (dále jen „Soud“), která byla příslušným senátem v souladu s čl. 30 Úmluvy postoupena velkému senátu.

Řízení před Evropským soudem pro lidská práva

V řízení před Soudem nebylo sporu o tom, že reklamní spot sleduje politické cíle a že zákaz ho odvysílat je zásahem do práva stěžovatelky zaručeného čl. 10 Úmluvy. Strany se shodly též na tom, že se jedná o zásah upravený zákonem, jehož cílem je ochrana nestrannosti hromadných sdělovacích prostředků ve věcech veřejného zájmu

a tím ochrana demokratických procesů. Spor mezi stranami se však vedl o otázku, zda se jedná o zásah v demokratické společnosti nezbytný. Stěžovatelka argumentovala, že bezvýjimečný zákaz placené politické reklamy je příliš široký, a proto nepřiměřený sledovaným cílům.

Tvrdila, že postihuje především malé skupiny usilující o ovlivnění veřejného mínění, neboť etablované politické strany mají k vysílání v hromadných sdělovacích prostředcích přístup v průběhu předvolebních kampaní.

Zákazem jí bylo znemožněno upozornit veřejnost účinným způsobem na významnou otázku veřejného zájmu a reagovat na pořady o primátech, které jsou běžnou součástí veřejného vysílání. Za nesmyslné označila též omezení zákazu pouze na celoplošné televizní a rozhlasové vysílání (politická reklama v jiných médiích včetně internetu není ve Velké Británii nijak omezena).

Dle názoru stěžovatelky je možné regulativní rámec pro politickou reklamu nastavit způsobem, který umožní dosažení stanoveného cíle (ochrana práv jiných), aniž by znemožňoval prezentaci názorů menších skupin. Příklady jiných evropských států ukazují, že mírnější regulativní rámce jsou funkční, bezvýjimečný zákaz placené politické reklamy ve Velké Británii nelze proto považovat za opatření v demokratické společnosti nezbytné.

Vláda Velké Británie naopak tvrdila, že zákaz je přiměřený a odpovídá požadavkům stanoveným Úmluvou, neboť jeho cílem je znemožnit bohatým skupinám ovládnout veřejnou debatu prostřednictvím nejvlivnějších médií.

Pokud by placená politická reklama byla možná, vyvolal by reklamní spot ADI lavinu spotů prezentujících opačný názor; vliv hromadných sdělovacích prostředků by se tak stal zbožím, které je možné si zaplatit, což by vedlo k vyloučení většiny menších názorových skupin z veřejné debaty v důsledku jejich nemožnosti koupit si vysílací čas.

Dle vlády zákaz zajišťuje nestrannost reklamy, čímž chrání nejen veřejnost, ale menší názorové skupiny samotné, jedná se proto o opatření přiměřené a v demokratické společnosti nezbytné.

Při hledání odpovědi na spornou otázku zkoumal Soud zejména tři oblasti: vnitrostátní legislativní proces vedoucí k přijetí zákazu a jeho případný přezkum vnitrostátními soudními orgány, důsledky

zákazu a možnosti jejich zmírnění a právní úpravu v jiných státech se zvláštním zaměřením na strany Úmluvy. Zjistil, že komplexní právní úprava politické reklamy ve Velké Británii byla podložena expertními stanovisky a přezkoumána příslušnými zákonodárny i soudními orgány, a to i ve světle relevantních rozsudků Soudu.

Co se týká dopadů zákazu, Soud dospěl k závěru, že neznemožňuje prezentaci názorů menších skupin, neboť se omezuje pouze na placenou reklamu v celoplošném televizním a rozhlasovém vysílání, nijak se však nedotýká jiných způsobů sdělování informací, ať už v celoplošném vysílání (diskusní programy či nepolitické reklamy), či jinak (tištěná média, internet, demonstrace apod.).

Ke třetí zkoumané oblasti Soud konstatoval, že v otázce regulace politické reklamy v hromadných sdělovacích prostředcích neexistuje v Evropě konsenzus, což Velké Británii dává širší prostor pro úpravu těchto otázek dle vlastního uvážení.

Soud uzavřel, že důvody pro bezvýjimečný zákaz politické reklamy v hromadných sdělovacích prostředcích (resp. přesněji v celoplošném rozhlasovém a televizním vysílání) ve Velké Británii jsou přesvědčivé a tento zákaz nepředstavuje nepřiměřený zásah do stěžovatelčina práva na svobodu projevu. Čl. 10 Úmluvy nebyl dle jeho názoru porušen.

Součástí rozsudku jsou dvě disentní stanoviska osmi soudců Velkého senátu, kteří se s většinovým názorem neztotožnili.

Plné znění rozsudku v angličtině a francouzštině je k dispozici na:

[http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-119244#{%22itemid%22:\[%22001-119244%22\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-119244#{%22itemid%22:[%22001-119244%22]})

Vybrané související rozsudky Evropského soudu pro lidská práva:

- VgT Verein gegen Tierfabriken v. Switzerland, stížnost č. 24699/94, rozsudek senátu ze dne 28. září 2001,
- Murphy v. Ireland, stížnost č. 44179/98, rozsudek senátu ze dne 3. prosince 2003,
- Stoll v. Switzerland, stížnost č. 69698/01, rozsudek velkého senátu ze dne 10. prosince 2007,
- Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) v. Switzerland (no. 2), stížnost č. 32772/02, rozsudek velkého senátu ze dne 30. června 2009,

- TV Vest AS and Rogaland Pensjonistparti v. Norway, stížnost č. 21132/05, rozsudek senátu ze dne 11. března 2009.

Karolina Žáková

[Spojené věci C-335/11 a C-337/11 HK Danmark, jednající za Jette Ring, proti Dansk Almennyttigt Boligselskab DAB a HK Danmark, jednající za Lone Skouboe Werge, proti Dansk Arbejdsgiverforening, jednající za Pro Display A/S v úpadku](#)

Soudní dvůr EU při odpovědi na předběžnou otázku ve věci Ring a Skouboe interpretoval diskriminaci z důvodu zdravotního postižení v kontextu Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením.

Zaměstnanecká odborová organizace HK Danmark jednající jménem dvou propuštěných žen žalovala jejich bývalé zaměstnavatele za porušení dánského antidiskriminačního zákona, neboť obě ženy byly podle žalující strany zdravotně postižené a zaměstnavatel měl povinnost v souladu s evropskými předpisy poskytnout zaměstnankyním zkrácenou pracovní dobu jako tzv. přiměřené uspořádání (anglicky „reasonable accommodation“ – viz čl. 5 směrnice č. 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání).

Soud předložil Soudnímu dvoru EU předběžné otázky, jejichž cílem bylo zjistit, zda zdravotní komplikace žen (v jednom případě chronická bolest zad, v druhém případě hyperflexe krku jako následek dopravní nehody) spadá pod pojem zdravotního postižení, jež je jedním ze zakázaných důvodů diskriminace podle výše uvedené směrnice.

Při zodpovězení předběžné otázky Soudní dvůr EU konstatoval, že přednost mezinárodních dohod uzavřených Evropskou unií před ustanoveními sekundárního práva velí vykládat posledně uvedená ustanovení v co největším možném rozsahu v souladu s těmito dohodami (odst. 29 odůvodnění).

Použitelnou mezinárodní smlouvou je v daném případě Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením.

S odkazem na výše uvedenou Úmluvu Soudní dvůr pojem zdravotního postižení vyložil tak, že může zahrnovat i léčitelnou či nevléčitelnou nemoc,

pokud způsobuje dlouhodobé omezení vyplývající především z fyzických, duševních nebo psychických postižení, které v interakci s různými překážkami může bránit plnému a účinnému zapojení dotčené osoby do profesního života na rovnoprávném základě s ostatními pracovníky (odst. 47 odůvodnění).

Pavel Ondřejek

Rozsudek ESLP ve věci Kummer proti ČR (stížnost č. 32133/11)

Dne 25. července 2013 vynesl Evropský soud pro lidská práva rozsudek, ve kterém shledal, že došlo ze strany České republiky (konkrétně postupem policie proti p. Kummerovi) k porušení materiálních i procesních aspektů čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podle něhož nesmí být nikdo mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu. Soud se opřel m.j. o závěry o porušení zákona ze strany Policie ČR, k nimž dospěl svým šetřením i veřejný ochránce práv.

Stěžovatelem je český občan Vladimír Kummer, narozen v roce 1956 a bydlící v Aši. V noci 1. května 2010 byl p. Kummer v podnapilém stavu na cestě domů z restauračního zařízení zastaven hlídkou Policie ČR, která požádala o předložení průkazu totožnosti.

Průkaz p. Kummer u sebe neměl, nabídl ale hlídce, aby ho doprovodila do jeho 50m vzdáleného bydliště, kde bude schopen svoji identitu prokázat. Hlídka Policie ČR ale stěžovatele odvezla na stanici, kde mu po identifikaci bylo oznámeno, že se dopustil přestupku proti občanskému soužití tím, že močil na veřejném místě.

Dále bylo u stěžovatele dechovou zkouškou zjištěno 2 promile alkoholu v krvi a následně byl umístěn do cely. Události, které se následně na policejní stanici odehrály, byly vládou ČR a stěžovatelem před ESLP líčeny odlišně.

Podle Policie ČR došlo ze strany p. Kummera k poškození majetku, což vedlo k přijetí určitých opatření. Podle zjištění veřejného ochránce práv, na kterého byla směřována stížnost na postup policie, měl stěžovatel ruce spoutány za zády v poloze, která reálně hrozila úrazem, a současně měl nohy spoutány poutacím opaskem (tzv. medvědem). Policie seznámila stěžovatele s možností přivolat policisty zvonkem v případě potřeby, jenže tlačítko bylo umístěno mimo jeho dosah (mimo celu, za vstupními dveřmi, které

policisté zavřeli), a tudíž zvonek nebylo možné použít. Stěžovatel na sebe proto upozorňoval křičením a boucháním, přičemž reakcí ze strany policistů na toto chování bylo postupné zvyšování rozsahu připoutání, a to až do podoby připoutání s rukama za zády ke kruhu umístěnému ve stěně (tj. s rukama nutně vykloubenýma nahoru) a s nohama spoutanýma poutacím opaskem.

Na žádost stěžovatele byl přivolán na policejní stanici lékař, který měl potvrdit takovým postupem vzniklá zranění. Lékař ale po rychlém vyšetření konstatoval, že se jedná o stará poranění, která nevyžadují ošetření.

Stěžovatel se podrobil ještě téhož dne vyšetření v nemocnici, přičemž ošetřující lékař konstatoval i čerstvé poranění na několika místech na těle včetně zad, krku, hlavy a zápěstí. Následné vyšetřování události na základě trestního oznámení podaného p. Kummerem bylo vedeno Inspekcí Policie ČR a dozorováno státním zastupitelstvím Plzeň-město.

Dne 13. září 2010 uzavřela Inspekce vyšetřování s tím, že nedošlo k žádnému pochybení. K tomuto závěru dospěla na základě toho, že popis události stěžovatelem byl v rozporu s popisem všech ostatních svědků, mj. podle názoru lékařů nemohla být nová poranění stěžovatele způsobena takovým postupem, jak jej popsal stěžovatel.

Tento názor byl následně potvrzen státním zastupitelstvím, na které se, nesouhlasíc se stanoviskem Inspekce Policie ČR, p. Kummer obrátil. Státní zastupitelství uvedlo zejména fakt, že stěžovatel byl v pod vlivem alkoholu, podle svědectví přivolaného lékaře útočil na všechny kolem a došlo také k poničení majetku. Ústavní stížnost podaná 21. února 2011 stěžovatelem byla rovněž zamítnuta.

Dne 7. prosince 2010 veřejný ochránce práv konstatoval ve své zprávě, že došlo k několikanásobnému porušení příslušných předpisů (mj. zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky).

V reakci na tuto zprávu Inspekce Policie ČR v Karlových Varech případ znovu otevřela a po vyšetřování dospěla ve své zprávě ze dne 9. března 2011 k závěru, že policista J.B. porušil ustanovení zákona o Policii jednak umístěním p. Kummera, který byl pod vlivem alkoholu, do cely bez předcházejícího lékařského vyšetření, a jednak

neuvedením správných a úplných informací týkajících se umístění stěžovatele do cely.

Dne 13. května 2011 stěžovatel podal žalobu proti ČR na náhradu škody způsobené porušením jeho základních práv a svobod.

Evropský soud pro lidská práva v kontextu posouzení přijatelnosti stížnosti zamítl názor ČR, že žaloba na náhradu škody ještě nebyla rozhodnuta, a proto je i stížnost k ESLP předčasná.

Učinil tak proto, že stížnost se netýkala zatčení stěžovatele a jeho umístění do cely, ale zacházením s ním ze strany Policie ČR. Následně i Českou republikou uznaná nezákonnost jeho zatčení tak nemá vliv na přijatelnost stížnosti. Rovněž na přijatelnost stížnosti nemá vliv žaloba na náhradu škody, která nepředstavuje účinný opravný prostředek, který by musel před podáním stížnosti stěžovatel vyčerpat.

ESLP ve svém rozsudku konstatoval, že když je zdravotní stav osoby při jejím vzetí do vazby dobrý, a naopak při jejím propuštění jsou zjištěna zranění, je ve smyslu čl. 3 Úmluvy povinností státu přesvědčivě a věrohodně vysvětlit, jak k těmto zraněním došlo. Na druhé straně ale s ohledem na intoxikaci stěžovatele, na základě odborných posudků a dalších důkazů v případě soud nemohl vyloučit, že si zranění stěžovatel přivodil sám. Předmětem dalšího posuzování se tak proto stalo postupné připoutávání stěžovatele v cele.

Soud připomněl, že v souladu s jeho dřívější judikaturou opatření zbavující osobu svobody často v sebe zahrnují i aspekty ponížení a utrpení. Je ale povinností státu zajistit pro zatčené osoby takové podmínky, které mj. respektují jejich lidskou důstojnost.

Nasazení pout obvykle není porušením čl. 3 Úmluvy, pokud se děje v souvislosti se zatčením nebo uvězněním a v konkrétním případě také neporušuje zásady přiměřenosti a nutnosti. Soud tedy zkoumal konkrétní aspekty případu s ohledem na tyto zásady a také s ohledem na otázku, jestli opatření přijatá proti stěžovateli byly „ponižující“ ve smyslu čl. 3 Úmluvy. ESLP konstatoval, že použití opatření omezujících v pohybu osobu umístěnou do policejní cely, která je sama o sobě bezpečným prostorem, jsou ospravedlnitelná jen ve výjimečných případech.

Malé poškození dveří způsobené stěžovatelem neshledal za natolik závažné, že by ospravedlnilo

opatření takového rozsahu, jak byly uplatněny vůči p. Kummerovi. Soud zdůraznil, že s ohledem na zamezení přístupu ke zvonku nezbývalo stěžovateli v dané situaci nic jiného, než křičet nebo na sebe upozornit boucháním, přičemž následkem tohoto chování bylo postupné zvyšování intenzity opatření ze strany Policie ČR.

Taková situace musela podle Soudu vyvolat u stěžovatele pocity strachu, utrpení, méněcennosti a byla tudíž útokem na jeho lidskou důstojnost. Spoutání s rukama za zády muselo stěžovateli způsobovat značnou bolest, což je důležitým faktorem při posuzování zacházení ve světle čl. 3 Úmluvy.

Soud poukázal na celkový obraz případu, na začátku kterého byl drobný přestupek proti občanskému soužití a neschopnost stěžovatele předložit průkaz totožnosti. Proto zacházení se stěžovatelem ze strany Policie ČR představovalo ponižující zacházení a bylo tudíž v rozporu s čl. 3 Úmluvy.

S ohledem na stěžovatelem namítanou neefektivitu vyšetřování porušení jeho práv (stěžovatel namítal porušení čl. 6 a 13 Úmluvy, Soud ale posuzoval stížnost podle čl. 3) Soud nejprve konstatoval povinnost Státu podle čl. 3 ve spojení s čl. 1 Úmluvy zahájit efektivní úřední vyšetřování a připomněl relevantní judikaturu definující tento pojem.

S ohledem na případ p. Kummera pak konstatoval, že k výsledku policistů údajně odpovědných za ponižující zacházení došlo až po 3 měsících od podání trestního oznámení stěžovatelem a po stížnosti na nečinnosti Inspekce Policie ČR.

Takový postup Inspekce lze jen těžko považovat za naplnění povinnosti vést vyšetřování s příkladnou svědomitostí a rychlostí. Soud rovněž konstatoval, že postavení pracovníků Inspekce jako policistů vykonávajících úkoly pro Ministerstvo vnitra, samo o sobě výrazně oslabilo nezávislost Inspektorátu.

Na tomto faktu nic nemění ani nezávislé postavení dozorcího státního zástupce, kterého převážně dozorcí pravomoc sama o sobě není dostatečná k tomu, aby vyšetřování případu Inspekcí mohlo být považováno za nezávislé. Proto Soud konstatoval, že vyšetřování případu p. Kummera nesplňovalo požadavek efektivního vyšetřování podle čl. 3 Úmluvy a došlo tak k porušení tohoto ustanovení i v jeho procesním aspektu.

Závěrem lze připomenout, že se nejedná o první rozsudek, v němž shledal ESLP porušení čl. 3 ze strany ČR (srov. Bureš proti ČR, stížnost č. 37679/09, 18. 10. 2012). V současnosti je s vládou ČR komunikováno celkem šest případů týkajících se tohoto ustanovení Úmluvy. Rovněž veřejný ochránce práv se podobnými případy, ve kterých došlo k poutáním osob umístěných v policejních celách, již zabýval.

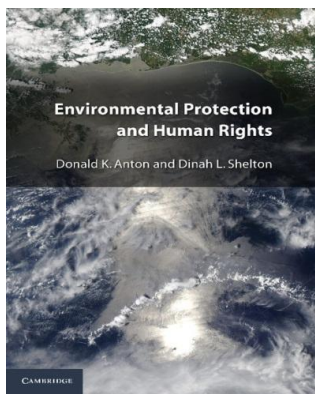
Martin Faix

6. Další nové zajímavé publikace z oblasti lidských práv

ANTON, Donald K. a Dinah L. SHELTON. Environmental Protection and Human Rights. 1. vydání. New York: Cambridge University Press, 2011. 986 s. ISBN 978-0-521-76638-8

Před dvěma lety vyšla v akademickém nakladatelství Cambridge University Press publikace dvou renomovaných autorů (profesorka Dinah Shelton je mimo jiné členkou Meziamerické komise pro lidská práva) zabývající se souvislostmi mezi ochranou životního prostředí a lidskými právy.

Rozsáhlá publikace je rozdělena do jedenácti částí, v nichž se autoři nejprve relativně samostatně věnují oběma dílčím tématům (právní ochrana životního prostředí, lidskoprávní souvislosti kvality životního prostředí, teorie lidských práv, mezinárodní ochrana lidských práv a její institucionální zajištění), aby je následně propojili jak v rovině obecné (lidská práva procesní a hmotněprávní povahy se vztahem k životnímu prostředí), tak ve vztahu k některým specifickým otázkám (práva původních obyvatel, humanitární krize, mezinárodní finanční instituce, právní odpovědnosti korporací).

Publikace je kombinací odborné monografie s učebnicí a cvičebnicí; reprodukuje významné právní texty, výklad demonstruje na řadě případových studií, hojně využívá relevantní judikaturu mezinárodních soudních orgánů a úryvky z odborných publikací jiných autorů.

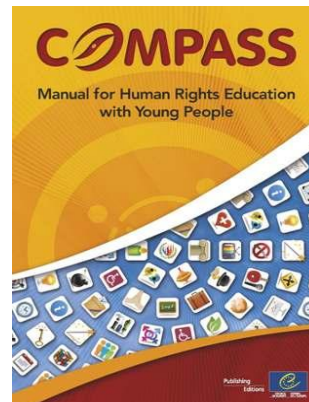
Na závěr každé dílčí kapitoly jsou nabídnuta témata k diskuzi. Jedná se o komplexní, prakticky orientované dílo věnované vysoce aktuálnímu tématu, které může být využito jak pro vědeckou činnost, tak pro výuku, a jako takové by nemělo uniknout pozornosti akademické veřejnosti.

COUNCIL OF EUROPE. Compass: Manual for Human Rights Education with Young People. 2nd edition. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2012. 624 s. ISBN 978-92-871-7320-1.

Dostupné z:

http://eycb.coe.int/compass/download_en.html

Rada Evropy vydala v loňském roce přepracovanou a doplněnou verzi manuálu pro výuku lidských práv (původní verze je z roku 2002).

Manuál obsahuje téměř šest desítek interaktivních metod výuky (aktivit) využitelných pro výuku v jedné či více z celkem dvaceti dílčích oblastí lidskoprávní problematiky (děti, účast veřejnosti, kultura a sport, demokracie, vzdělání, životní prostředí, zdraví, média, migrace, chudoba, náboženství, práce aj.).

Manuál klade důraz na srozumitelnost: aktivity jsou přehledně graficky uspořádány a jednoduše vysvětleny.

Kromě konkrétních aktivit se manuál stručně věnuje i obecným otázkám lidských práv (pojem, vývoj, ochrana) a základům jednotlivých dílčích oblastí a obsahuje i užitečné rady a tipy pro učitele.

Přestože se nejedná o specificky vysokoškolskou učební pomůcku, je manuál bezpochyby využitelný i pro ozvláštňení výuky lidských práv na právnických fakultách.

Manuál je k dispozici jako hypertextový dokument či ke stažení ve formátu PDF na stránkách Rady Evropy: <http://eycb.coe.int/compass/>

Karolina Žákovská